

TRUMPI SAPNAI

By Audrius Tyliūnas

Trumpas sapnas

Kaip? Kaip aš čia atsidūriau? Sniegas pabiro ant žemės. Eglės šaka sulingavo. Ir daugiau tylu. Bet koks vaizdas... Visas tas baltumas, tas šviesumas, skaidrumas įnešė tiek daug gyvybės. Tiek daug tikrumo, kurio taip trūko. Ir visur tas oro gaivumas. Akiai malonios baltos šviesos fonas. Vėsus, saldžiai kvapnus sniegas. Ir tada skausmas. Nekenčiu sniego. Nekenčiu to stebuklingo baltumo, nekenčiu tos gaivos. Sniegas stebuklingas. Kiek laiko praėjo nuo tada? Galėčiau sakyti, kad jau spėjau ir užmiršti, kaip viskas buvo, bet nemeluosiu juk. Prisimenu viską.

Nejaučiu rankų. Nebejaučiu ir kojų. Viskas sustoja laike.

– Audriau!

Kartais iš tylos išnyra balsai, kurie mane lyg ragintų, lyg žadintų. Kviestų. Šauktų pas save. Tuomet pasijaučiu lyg įkalintas čia. Aš ne ten, kur turėčiau būti. Ar aš sapnuoju?

– Audriau! Na gi.

Gatvės žibintai protarpiais nušviečia pilkų plytų kelią. Einu. Nežinau, kur, bet sparčiu žingsniu. Ji sakė palaukt. Tai ir laukiu. Nejaugi tai tikrai vyksta? Pasaulis įgavo naujų spalvų. Ne, pasaulis tiesiog visas pasikeitė. Nuo pat pamatų. Viskas pasidarė taip lengva. Viskas pradėjo skristi. Ir tuomet tas tobulas vaizdas. Tirštas, purus sniegas, visa savo mase drimbantis iš dangaus, pralekiantis pro žibintų šviesas, spalvindamas šaltas plyteles. Viskas taip tobula. Taip gražu. Taip skaidru. Nes aš laukiu. Laukiu. Laukiu. Laukiu... Viskas lėtai nurimsta, nublanksta. Laukimas pavirsta skausmu. Sniegas pavirsta lietumi.

Esu prabudęs tik vieną kartą.

– Audriau! Pakaks miegot.

Praėjo kiek? 5 metai? kažkas pasikeitė? Ne. Viskas taip pat vienoda, taip pat netikra. Vis dar jaučiuosi ne savo vietoje. Man reikia iš čia išstrūkti. Bet kaip? Pradėjau pastebėti, kad žmonėms kažko trūksta. Jie atrodo kaip gyvenantys be tikslo. Be savo gyvenimo supratimo. Ko trūksta man, aš žinau. Gal dar galiu tai gauti?

– Audriau! Kelkis.

Ar aš tikrai sapnuoju? Kada prabusių?

– Audriau! Prabusk.

Ir tuomet prabustum. Taip, kaip norėjai. Sniegas nebeturėtų skausmo. Sniegas būtų gražus. Gyvenimas turėtų spalvas. Kvapą. Šviesas. Bet užtat visas sapnuotas pasaulis, kurį susikūrei, pranyktų. Ir viską turėtum susikurti iš naujo. Pats. Nuo ko pradėsi?

– Nesikelk, Audriau, pamiegok dar.

Tai kada prabusių? Kada bus tas gyvenimas su spalvomis? Aš pasiruošęs iššūkiams, jei tik jie duos rezultatų. Bet turbūt taip nebus. Turbūt neverta stengtis. Nebeprabusių. Susitaikyt? Turbūt tai vienintelis kelias. Kartą prabudau ir tai daugiau niekada nebepasikartos. Sapnas, tai gyvenimas.

Atsisveikinu. Lieku čia. Nebesusitiksim.

Be košmarų neįdomu

Žinot tą posakį – „Kitame krante žuvys geriau kimba“. Arba kaip ten žmonės perfrazuoja – visada labiau nori to, ko neturi. Ir iš to beveik tiesiogiai išplaukia pasakymas: dažnai žmonės nevertina to, ką turi.

Didžioji dauguma turbūt šitą efektą patiria santykiuose. Pavyzdžiui, supranta žmogus, kad kažką tikrai myli tik atiskyręs, ar kažkas panašaus. Daug kas tai patiria tiesiog paprastose gyvenimiškose situacijose. Pavyzdžiui sėdi namie ir labai nori į disneylandą. Nueini į disneylandą, pavargsti ir tada jau nori namo, nebenori būt disneylande. Arba tarkim gyveni kaime, tai tada nori gyventi mieste, kur daug judesio, yra daug ką veikti, galima susipažinti su daugybe žmonių. Gyvenime mieste – dievini pabūvimą gryname ore ir pagalvoji kaip ramu ir gera atitolti nuo to žmonių šurmulio ir kaip mielai gyventum kaime. Tai dažniausiai čia ir pasireiškia tas kitame krante geresnių žuvų efektas.

O man šitas efektas įgijo pavidalą per sapnus. Vaikystėje sapnuodavau labai daug košmarų. Mane persekiodavo iš kiekvieno kampo. Negalėdavau prabusti, kankindavausi košmariškame sapne – net bijodavau eiti miegoti. Turbūt nenuostabu, kad norėjau tų košmarų atsikratyti. Tai po kiek laiko ir pavyko padaryti. Na, aišku, man jau buvo 13 metų, bet vis tiek, pagaliau pavyko, ir jūs neįsivaizduojat kaip aš džiaugiausi. Bet čia ir viskas. Viskas baigta. Viskas yra tada gerai. Atrodo, problema išspręsta. Ir prie ko čia dabar tos žuvys kitame krante. Taigi ko aš dar nepasakiau, tai kad tie košmarai atsirasdavo ne šiaip sau. Jie atsirasdavo tada, kai sapnuodavau labai įspūdingus sapnus ir panaudodavau savo vaizduotę čia ir dabar, kad sau kaip sakant paformuočiau sapną. Ir tada būtent ir ateidavo košmarai. Bet jie buvo aiškūs, skaidrūs ir leido daryti sapnuose ką noriu, bei sapnuoti kuo spalvingesnius sapnus. Ir kai košmarai baigėsi, baigėsi ir stebuklingas, fantazijų pilnas sapnų pasaulis. Ir viskas buvo tada taip tuščia, taip nuodobu. Nelabai iš viso kažką sapnavau. Ir ką jūs galvojat – nusprendžiau aš tada, kad aš noriu košmarų. Kad košmarai su spalvingais sapnais yra geriau už šitą pilką ir niūrų pasaulį. Net jei ir jie yra tie baisieji košmarai.

Taigi taip, sugrižau prie košmarų. Bet nereikėjo jų daug, kad suprasčiau, kokia tai buvo prasta idėja. Pasirodo, kažkaip, kai sapnuoji košmarą, tai tada nelabai nori jame būti, ir mieliau gyventum nuobodų ir niūrų gyvenimą, bet svarbu tik kad be tų nelabai malonių košmarų. Taigi tada vėl grįžau

prie nuobodžios ir niūrios realybės, kurioje taip niūru ir nuobodu, kad ir vėl nusprendžiau grįžti prie košmarų, po kurių nelabai norėjosi dar šitą fainą dalyką dar mėginti. Ir po tokios daugybės patirtų kankinančių košmarų gyvenu dabar ramiai niūrioje realybėje su mintimi ten ir vėl sugrįžti.

Nes juk be košmarų neįdomu.

Dar vienas sapnas

Per šaltą kosmoso erdvę. Per atmosferą, per gaivų pavasario orą skrenda mažas saulės spindulėlis. Ir atsimušęs į viršukalnės akmenyje įstrigusio gigantiško rakto varinį kraštelį apakina akies kamputį. Vėjas draikstė vis greičiau byrančias rakto rūdis. Galiausiai visas raktas sutrupėjo.

Prabudęs ilgai dar žiūrėjau į lubas. To rakto rūdys dar vis skandė mano galvoje. Tai čia ir buvo mano visų sapnų tyrinėjimų finalas? Tai šitos ore išdraikstytos rūdys ir buvo mano visų žemėlapių šifravimo, mįslių įminimo vaisius? Kiek sapnų draugų dėl to turėjo kraują pralieti?

Iš pradžių tai atrodė truputį nelogiška. Negalėjo juk didysis finalas būti toks skurdus, turėjo būti kažkas ypatingo. Tačiau kitą naktį sapnavęs pajaučiau kame buvo reikalas – iš visur mane plūdo kažkokia energija. Sapnas dabar jau atrodė beveik kaip realybė – bet ką galėjau daryti, viską galėjau valdyti, niekas nesimaišė kelyje, niekas nesimaišė ir mintyse. Viskas buvo aišku, konkrečiu ir logiška. Sapnas beveik visiškai nesiskyrė nuo realybės.

Kitą naktį užmigau gana greitai. Sapnas buvo beveik kaip dar viena diena realybėje. Atsikėliau, nuėjau į mokyklą – mokykloje pamokų temos irgi iš eilės ėjo, nesikartojo. Po mokyklos susitikau su draugais ir tada grįžau namo. Truputį gaila pasidarė, kad sapne nieko ypatinga neįvyko. Tiesiog baigėsi įprasta diena. Ir anksčiau yra taip buvę, tik daug kas kartodavosi ir galiausiai vakare prabusdavau. Bet šįkart... Šįkart vakare neprabudau. Sapnas užsitęsė. Pats miegas buvo sapne, sapnai irgi buvo sapne. Galiausiai atsikėliau ir vėl pradėjau naują dieną. Vis dar būdamas sapne. Ir vėl, mokykloje temos toliau ėjo. Atrodo išgirdau dalykų, kurių niekad nesu girdėjęs. Su draugais irgi sumanėm aplankyti naujų miesto vietų, kur niekad nesu buvęs. Keista, anksčiau nieko panašaus nebūdavo sapnuose. Viskas maždaug kartodavosi. O dabar daug kas buvo nauja. Taip sapnuojant praėjo ir dar viena diena. Ir vėl vakare neprabudau. Taip pat sapnuojant praėjo ir dar viena diena. Ir dar viena. Taip praėjo savaitė, praėjo mėnuo. Praėjo ir metai. Dveji. Treji...

Jau pradėjau ir studijuoti. Žinojau, kad vis dar sapnuoju, bet tiesiog iš inercijos gyvenau, kaip gyvenu. O gal kažką aš sumaišiau ir tai iš tikro yra realybė? Ne, tai tik dar vienas sapnas. Tai tik dar vienas sapnas.

Galiausiai sumaniau tai patikrinti. Juk nereikia visada pasikliauti tikrai nuojauda. O pats paprasčiausias patikrinimas – įžnibimas. Įsižnybiau į ranką. Nieko. Stipriau sužnybiau. Ne, nieko nepajaučiau. Tai ką, vis dėlto sapnuoju? Tai kada prabusių?

Sėdėjau prie stalo su Juste ir valgiau kepsnį. Ji, kaip visada savo keistu elgesiu neleisdavo pamiršti, kad sapnuoju. Aplinka irgi buvo priblinkusi. Pėmiau šakutę. Atidžiai apžvelgiau spindintį plieną. Šakutėje atsispindėjo lubinės lempos šviesa. Suvariau šakutę sau į ranką. Nieko nepajaučiau. Tik kad kraujas pradėjo bėgti. Išsiterliojo viskas.

-- Jesus Christ, Audriau! Ką tu sau pasidarei!

Neužilgo atsidūriau ligoninėje. Sutvarkė viską, subintavo. Galiausiai į mano komentarą, kad nieko nejaučiu, gydytojas atsakė taip: aš neturiu skausmo receptorių.

Dar tą pačią dieną važiuom su Juste mašina. Važiuom ilgą, lygiu asfaltuotu užmiesčio keliuku. Ir būtent momentu, kai privažiavau posūkį, mane pagavo mintis, kad dabar yra būtent tas laikas, kai galiu prabusti. Jaučiau visu savo kūnu. Reikėjo tik stipriai užsimerkti ir atsipalaiduoti. Jaučiu kaip po truputį išneriu iš sapno, kylu į sapno paviršių...

BAM!

Krūtinėje įrėžtas diržas. Galvoje dar aidintis riksmas. Justė visa nustėrus, dar aktyviai alsuoja. Kažkodėl nepaklausiau ar jai viskas gerai. Ji manęs paklausė pirma.

Kas buvo? Kodėl tu užsimerkiai? Kodėl paleidai vairą?

Keista. Kodėl neprabudau? Juk, juk aš sapnuoju. O jei paaiškės, kad tai ne sapnas? Kas, jei čia realybė? Bet... Bet aš žinau, kad tai sapnas. Tai tik vienas ilgas sapnas. Tai vis tiek kažkada baigsis. Kažkada prabusių. Ir viskas atrodys taip kvaila. Atrodys kvaila, kad turėjau galvoje vien tokią mintį, kad visa tai gali būti realybė.

Suodžiai

Pripažinsiu. Suodžiai vis dėlto yra keisti padarai. Visą laiką maniau, kad jie yra paprastos pabaisos – gąsdinančios, besivaikančios grobį, trokštančios sapnuose nukankintų žmonių mėsos. Tačiau dabar, praėjus penkeriems metams nuo pirmo susidūrimo su jais, supratau, kad eilinis suodžius, prašmėzuojantis per sapną, dabar yra visiškai kitoks nei anksčiau. Taip, kaip dabar tyrinėdamas sapnus įsibranu į sapnų valdymo bloką, kuriame apstu suodžių, ir sugebu dar kažką papartizanauti, Pirmajame sapne niekaip nebūčiau padaręs, nes vos pagautam suodžiaus žvilgsnio, visi mano judesiai ir mintys būtų surakinti, būčiau tarsi lėtai kratomas elektros, kol paralyžiaus skausmui apėjęs visas smegenų ląsteles prabusčiau.

Štai tokie buvo senieji, tikrieji suodžiai. Tie, apie kuriuos kiekvieną kartą su jauduliu pagalvodavau, prieš eidamas miegoti. O dabar pakanka pa‘dodge‘int keletą ilganagių rankų grybšnių ir viena galingesne mintimi gali sužaisti, kad juodieji padarai gerai minutei tavęs negalėtų matyti.

Ką supratau – tai, kad suodžiai nėra pastovūs. Jie visada keičiasi. Keičiasi jų keliamas baimės jausmas. Metams slenkant keičiasi ir jų pavidalas. Keičiasi jų keliamas pavojus.

Ir suodžiai visi yra skirtingi. Tai nereiškia, kad jie veikia atskirai, kaip žmonės. Bet ir nereiškia, kad jie paklūsta avilio principui – vieningai sekti vieno židinio nurodymus, kaip skruzdėlės. Jie yra kažkas tarpe. Kažkas, kieno elgesį sunku suvokti.

Dauguma suodžių yra linkę perduoti kuo daugiau savo sukaupto skausmo sapnuojantiems. Tačiau yra ir tokių, kuriems patys sau jie yra bjaurūs ir kurie nori verčiau išnykti, negu kelti kažkam kitam skausmą.

Kai pirmą kartą susidūriau su suodžiu, maniau mirsiu – maniau jis mane nukankinęs suvalgys. Tačiau tasai suodžius nieko panašaus nedarė. Jis tik lėtai ir užslėptai įsiskverbė man į galvą, ją sujaukdamas ir joje įsodindamas tą ilgalaikę baimę. Baimę juodų padarų, visuomet kintančių, visuomet nenuspėjamų. Juodų padarų, vadinamų suodžiais.

Žudyti arba būti nužudytam

Ką aš padariau. Ne, ne!, šūdas!., ŠŪDAS!!! Kodėl aš tai padariau?

Man, dar pilnai nesuprantančiam kas vyksta aplink, iš nuo įvartytos begalinės baimės dar drebančių rankų, lėtai išslydo platus plieninis peilis, aplietas juodu lyg smala krauju. Priešais mane gulėjęs košmaro kūnas dabar atrodė visiškai bejėgis, susirietęs, gulintis juodo kraujo klane, dar krutinantis mažylį pirštą. Įveiktas nelygių jėgų.

Mama! Mama! Padėk!

Nežinau, kodėl dabar sapne šaukiausi mamos. Turbūt dėl to, kad dar buvau pakankamai mažas vaikas.

Ką aš sau galvojau? Aišku, turėjau kažką daryti. Mane šis košmaras būtų užpuolęs ir gyvą vietoje suvalgęs. Bet, pačiam atimti gyvybę... Viskas, jo gyvenimas baigėsi. Baigėsi. Daugiau jam nieko nebebus. Bus tuščia. Jis tiesiog... mire.

Gal per greitai, neapgalvotai suregavau? Gal nereikėjo griebti pirmo pasitaikiusio peilio ir suvaryti košmarui į pilvą. Bet ką man kitaip reikėjo daryti? Neturėjau pasirinkimo. Kitaip košmaras būtų mane nužudęs.

Žudyti arba būti nužudytam.

Ir aš pasirinkau žudyti. Gal kadanors už tai sau atleisiu. Kadanors prisiminsiu šią dieną, kaip tą, kai aš pirmą kartą nužudžiau košmarą. Ir galbūt būsiu pasimokęs. Galbūt.

Nelik sapne

Sėdint prie žaidimų aikštelės ir stebint Mildą su anūkais apėmė kas ne kas, bet begalinė laimė. Tokia momentinė bet ištęsta – ŠILTA ŠILTA laimė. Matant visus juos sveikus, laimingus ir visus čia. Viskas atrodo tobula, atrodo viskas pasiekta, ko tik galiu benorėti. Ar čia jau filmo pabaiga?

Jorė... Aš palikau Jorę. Seniai, labai seniai. Nė neatsisveikinęs. Kadaise šitoje aikštelėje ir ji žaidė ir aš turėjau ją prižiūrėti. Ir ji taip pat buvo linksma... Tik. Aš nejaučiau laimės. Tos tikros laimės su šiltumu viduje. Ir Jorei manęs reikėjo. Buvau jos ne tik brolis, bet ir geriausias draugas. Ir jei ne aš, ji turbūt nebūtų iškentėjęs. Ir aš ją ten palikau. AŠ JĄ PALIKAU. O gal jai kažkas negero nutiko, kol manęs nebuvo? Juk šitiek laiko nebuvo... Būčiau nepasirinkęs likti sapne, dabar turbūt dalyvaučiau jos vestuvėse.... Ką aš padariau...

Palikau ten ir Kristijoną. Tame pačiame pasaulyje, kuriame, žinojau, kad niekada neatrasčiau tokio laimės šilumo, kokį patyriau čia. Tame sapne. Kristijonas... Palikau jį liūdną, sėdintį pas save namie ant sofos. Neturėjau nuotaikos kalbėti. Tai grįžau namo. Mano galvoje dar ir dabar jis ten sėdi. Susikūprinęs, laukiantis mano paguodžiančio žodžio. Ir nesulaukiantis. Taip, jis taip to žodžio ir nesulaukė.

Kiek man buvo? 19 tuo metu? Kiek... praėjo. 60 metų? 60 metų. Žiūriu į krykštaujančią Sofiją ant supynių, ir nebežinau, ar gerai padariau, kad čia likau. Kodėl aš viską, VISUS palikau? Koks... TIKRAS buvo gyvenimas. Netobulas, bet tikras... Ir kodėl man prireikė tiek.. laiko tai suprasti?

Žinojau, kad tokios šiltos laimės niekur realime gyvenime neatrasiu. Žinojau, taip pat, kad čia pasilikus, kažkada reikės sugrįžti. Kažkada prabusiui ir teks susitaikyti su visa žiauria realybe. Nenorėjau apie tai galvoti. Tačiau dabar jau laikas.

Dar keletą minučių spoksojau į lubas su ta šiluma viduje, tikėdamasis, kad tai vis dėlto nebuvo sapnas. Deja, klydau.

Negaliu patikėti

„Nelik sapne“ tęsinys

Kaip jis šitaip drįso? Tai ne tik jo gyvenimas. Jis neturi teisės šitaip... savanaudiškai pasielgti. Jei tik jis būtų gyvas, aš taip stipriai jam užvožčiau. Bet dabar nieko neliko, kaip kniubti į pagalvę ir ją labai riebiai palaistyti.

Po poros valandų, atsikėliau. Pritrūko oro taip veidu gulint į pagalvę. Jau buvo sutemę. Užsidegiau šviesą ir padėjau ant stalo rankose apglamžytą voką. Ant jo buvo parašyta: „Atleisk, Kristijonai“

Atsargiai atplėšiau, ištraukiau vieną baltą popieriaus lapą ir atlanksčiau.

Mielas Kristijonai,

rašau tau, nes, kiek prisimenu, buvai mano geriausias draugas. Manau, nusipelnei žinoti, kodėl aš taip žiauriai pasielgiau. Tu turbūt nieko net nepastebėjai. Man kaip buvo 19ka, taip ir liko. Bet iš tikrųjų aš spėjau jau nugyventi gyvenimą. Tikrai laimingą gyvenimą. Sulaukiau vaikų, sulaukiau ir anūkų. Turėjau viską, ko galėjau benorėti, ir tuomet supratau, kad viską susikurti iš naujo nesugebėsiu. Žinau, kad taip yra nesąžininga iš tavo pusės, ir kad tu ant manęs pyksi, tačiau aš jau viskas. Aš jau nugyvenau savo gyvenimą. Dėlto ir manau, kad nusipelniau ramybės. Tikiuosi kažkada man atleisi.

- Audrius

Laikas sugrįžti

2022 metų birželio 12 dieną 19:22 žiūrėdamas į saulės peršviečiamus obels lapus aš prabudau. Nors, gal labiau pavadinkim atsipeikėjau. Ne, tai nebuvo momentas, kai aš viską prisiminiau – viską, ką palikau praeity neužbaigta su mintimi kažkada sugrįžti. Tai buvo momentas, kai aš po prisiminimo apie tokį neužbaigtą reikalą, pilnai nusiteikiau. Dar nepasiruošiau, bet nusiteikiau. Nusiteikiau sugrįžti į tą vietą, apie kurią vien pagalvojus šurpas nueina, tačiau tuo pačiu ir pradeda per kūną vaikščioti daug plunksnelių. Tos plunksnelės atmerkia akis, išplečia vyzdžius, nuspalvina visą pasaulį ryškiomis spalvomis ir leidžia pakilti į orą ir skristi. Ir tuo pačiu momentu, pakilus į orą, pamatyti atplaukiantį didelį juodą debesį šnibždesiais ir prisiminimais keliantį tuos šurpulus ir kartumą.

Bet aš nusiteikiau ten grįžti. Žinojau, kad ši diena anksčiau ar vėliau turės būti. Kad turėsiu užbaigti, kas neužbaigta. Ir taip, tiesa. Aš dar nepasiruošiau. Nors gerai pagalvojus, nelabai net yra ką pasiruošti. Tai, ką išmokau anksčiau, tai, ką patyriau tuose stebuklinguose košmaruose yra viskas, ką turiu. Vienintelis būdas kažką daugiau išmokti, tai tik eiti ten ir kovoti. Ir kentėti. Bet nemanau, kad ir šiuo būdu būtų įmanoma kažko daugiau pasiruošti. Telioka tik nerti sapnui tiesiai į nasrus ir tikėtis, kad tuo momentu prisiminsiu viską, ką esu sapnuose ištyrinėjęs vaikystėje. Ir šįkart man pakaks tik įjungti suaugusiojo mąstyseną, kad visas tas pabaisas įveikčiau turint tas pačias senas žinias. Tas žinias, kurios prieš 5 metus sugebėjo mane tik privesti arčiau tų pabaisų, toli gražu net nepagąsdinti jų. Tačiau šįkart viskas bus kitaip. Aš tai jaučiu.

Aš pasiruošęs. Nusiteikęs ir pasiruošęs atverti šituos surudyjusius, grandinėmis su spynomis apvyniotus vartus į tamsiąją, tačiau stebuklingąją sapnų pusę. Žinau, kad kai tik žengsiu žingsnį pro juos, kelio atgal nebus. Tačiau tik taip aš galiu įveikti tą žmones sapnuose kankinantį padarą ir atverti stebuklą pasaulį. Ir aš tai padarysiu.

O kas jei?

Coming soon...

Aš tave sapnavau. Bet tai ne esmė

Coming soon...